

En ander van enen ridder ende van sijnder vrouwen, die van joncx gewoen waren langhe te slapen, dwelck si langen tijt also deden, menighe messe midts dien versuemende, anderen lieden oock daer doir den dienst Gods beletten[de], ² want de selve lieden ende oock de priestere metter messen na hen wachten moesten, want sise niet en dorsten verthornen. ³ So ghebuerdet op eenen sondach dat si gheboden datmen die messe niet doen en soude voer dat si quamen, ende si toofden ⁴ soe langhe tot dat over middach was. Doin seyden de lieden: “Den tijt datmen messe doen soude, es overleden. ⁵ Dis moeten wi nu den dach sonder messe bliven.” Dwelck den armen lieden een groot verdriet was, doch moesten si he[t] ⁶ liden. Des nachs daerna sach de pries[te]re ⁷ twee oft driemael ⁸ een visioen, in den welcken hem dochte dat hi een groot cudde scapen huedde in eenen ackere daer noch gras noch loof en was, ende die wilde hi nu in een weyde driven die niet meer dan eenen inganc en hadde, in welcken inganck oft wege twe swerte swijnen lagen. De self ⁹ swinen hadden groote hoernen ende de schapen vervaerden hen daeraf so seer als datse inder weien niet dorsten gaen, mits den welcken si wederom na huys gingen ongeweit ende sonder eten. Ende metten selven quam een stemme die tot hem seide: [e4v] “Sidi onghehoorsam om der swertter dieren wille!?” Daer met ontwaecte hi uut sinen slaep. Ende ghelijcker wijs als den priestere ghesciet, ghebuerdet oock den riddere ende der vrouwen. Maer hem dochte dat hi ende sijn vrouwe de swijnen waren.

1. [Eckrich] fol. 19a: .xxviii. De celle qui perdit a oir la messe

2. [Vander Noot 1515]: beletten

3. verthornen: boos maken

4. toofden: lieten op zich wachten

5. overleden: voorbij

6. [Vander Noot 1515]: hen — [Furter 1513] fol. C5v: doch müsten sy es gedulden /

7. [Vander Noot 1515]: prieste-tere

8. Idem in de Franse en de Duitse brontekst, wat zeer bevreemdend is, aangezien het nogal wat verschil uitmaakt of men iets twee of drie keer droomt. Bij twee keer kan / zal het om een duivelse inblazing gaan. Bij drie keer is de droom afkomstig van God.

9. De self: Deze

Oock docht hen datse ghehornt waren ende en wilden de scapen inder weyden niet laten. Daerna quamen oock, docht hen, veel swarte jaghers op grote peerden met veel groote, swerte honden. Ende so haest als die tot hemlien comen waren, hadden¹⁰ si hen of si af ghelaten¹¹ ende op hen ghejaecht waren. Welcke honden hen biden beenen ende biden ooren grepen, so lange tot dat hen dochte datsi met gewalt inder doot ghejaecht waren, vanden welcken si ontwaecten met grooter sorghen ende vreesen. Sodanyghen visioen gheschiede hen twe male. Ende des morghens quam de priestere vander kercken tot den riddere, den welcken de ridder ende sijn vrouwe hen¹² visioen vertelden. Desghelijcx de priestere hen oock tsine, seere verwonderende dat hen visioen ende des priesters so gelijk waren ghesciet. “Heere,” sprack de pries[t]ere tot den ridder, “niet verre van hier woent een heilich man in een wout. Laet ons tot hem reysen. Hi sal ons wel seggen wat dusdanigen visioen als wi gehat hebben, bedieden mach. Dwelc si also deden, den selven alle hen visioen vertellende. “Heere,” seyde dye heylighe man tot den riddere, “ghi ende u vrouwe sijt de swijnen gheweest die inden inganck ende den wech vander weyen laecht, dat de scapen inder weiden niet comen en mochten [n]och eten en mochten. [e5r] Dats so veel te segghen dat ghi een heer sijt over den dorpe daer ghi woent, ende die ondersaten¹³ der selver kercken hebdi belet ende ghehindert messe te hooren met uwer traecheyt, mit u langhe slapen ende met u luyardie die ghi ghebruy[c]t¹⁴ hebt. Daer met ghi de arme menschen sodanighen weyde benomen hebt, want de messe es allen menschen een weyde ende een spisinghe. De hoornen die ghi ghehadt hebt, dat sijn uwe sonden dye ghi gedaen hebt om dat ghi uwe arme lieden de messe behyndert hebt ende andere goede duechde hebt doen versoemen,¹⁵ dwelck ghi qualijck doer de pine des Veechviers sult moghen beteren ende boeten ghelijck dat in uwen visioene geopenbaert es hoe ghi vanden boosen gheesten gepinicht sult worden. Ende ick segghe u ghewaerlijck dat u

10. hadden si hen: gedroegen zij zich

11. af ghelaten: (op hen) los gelaten

12. hen: hun

13. ondersaten: parochianen

14. [Vander Noot 1515]: ghebruyt

15. versoemen: verzuimen

hondertmael beter ware eewelijc sonder messe te sine dan dat ghi den armen hen duecht doet versoemen ende den priestere sijn devocie beneemt, die hi doer dat lange wachten verliesen moet. Sijn ondersaten vallen daer doer oeck in groote dootsonden, want si inden tavernen gaen ende tot anderen onbehoorlijcken plaetsen die wyle datmen den dyenst Gods doen soude, dwelcke al tsamen toecompt doer uwe traecheyt, om dwelcke ghi ghejaecht, ghepinicht ende inder doot ghevanghen sult worden, dat es inde eewige verdoemenesse.” Van desen woerden waren de riddere ende sijn vrouwe metdallen¹⁶ seer vervaert ende vraechden den heylighen man hoe si daer met¹⁷ doen souden. Doen seyde hen de heylighe man dat si drie [e5v] sondaghen vervolgende¹⁸ tot den armen lieden gaen souden ende hemlieden ghenade bidden van hen voergenoemde mesdaet ende quaet, ende hemlieden segghen datsi voertmeer deerste inder messen sijn souden. Dairop biechten si hen teghen den heilighen man, die hen ter penitencien sette datsi hen selven van dien stucken straffen souden ende hen leven beteren. Des de riddere ende de vrouwe God loefden ende dancten dat Hi hen doir soedanighen visioen hen mesdaet te kennen ghegeven hadde ende verthoont. Ende ick segge oock datsi daerna altijd deerste inder kercken waren ende een seer heylich leven leyden. Desghelijcke seyde oock de heylighe man den priestre sijn visioen, ende datmen God meer vreesen soude dan der werelt.

Daer om es dit een goet exempel dat ghi gheen ander lieden doer u traicheyt de messe oft andere duechden en sult doen versoemen, maer hen ende u selven daer toe voeghen ende scicken also vele alst moghelijck es.

16. metdallen seer: zéér

17. daer met doen souden: hierop zouden reageren

18. vervolgende: achtereenvolgend

Sidi onghelofsam om der swertter dieren wille
Daer met ontwaecte hi wt sinen slaep Ende ghe-
lijcher wijs als den priestere ghesiet ghebuerdet
oock den riddere ende der vrouwe. Naer hē docht
te dat hi endelijn vrouwe de swijnen warē. Oock
docht hen datse ghehorne waren/ende en wildē de
scapen inder weyden niet laten Daerna quamen
oock docht hen veel swarte iaghers/ op grote peer-
den/ met veel groote swerte honden Ende so haeste
als die tot hemlien comen waren hadden si hen/ of
si af ghelaten ende op hen gheiaecht waren Welc-
ke honden hen biden beenen ende biden ooren gre-
pen So lange tot dat hen dochte dat si met gewale
inder doot gheiaecht waren Vanden welcē si de
waecte met grooter sorghe ende vreesē Sodanp-
ghen visioen ghesiede hen twe male En des moe-
ghens quam de priestere vander kercken tot den
riddere Den welken de ridder en sijn vrouwe hē
visioen vertelden/ desghelijc de priestere hen docht
cūne Heere verwonderen dat hen visioen en des
priesters so gelijck warē ghesiet Heere sprach de
priestere tot dē ridder Siet verre vā hier woent eē
heilich mā in eē wout laet os tot hē reple/ hi sal os
wel seggē wat dulsanigē visioē als wi gehat heb-
ben bedieden mach Dwelt si also deden/ den selue
alle hen visioen vertellende Heere sepe dpe hepli-
ghe man/ tot den riddere Ghi ende v vrouwe sijn
de swijnen gheweest die inden inganck ende den
wech vander wepen laecht/ dat de scapen ind wei-
den niet comen: en mochten uoch een en mochten

Dats so veel te segghen/ dat ghi een heer sijt ouer
den dorpe daer ghi woent/ ende die onderlaten der
seluer hercken hebdi belet ende ghehindert messe
te hooren/ met uwer traechteyt mit v langhe slapē
ende met v lupardie die ghi ghebruict hebt Daer
met ghi de arme menschen/ sodanighen wepde be
nomen hebt/ want de messe es allen menschen eē
wepde ende een spilinghe De hoornen die ghi ghe
hadt hebt/ dat sijn uwe sonden dpe ghi gedaē hebt
om dat ghi uwe arme lieden de messe behyndert
hebt ende andere goede duechde hebt doen versoe
men Dwelck ghi qualijck doer de pine des veech
viers sult moghen beteren ende boeten Ghelijck
dat in uwen visioene geopenbaert es/ hoe ghi vā
den boosen gheesten gepinicht sult worden Ende
ich segghe v ghewaerlijck/ dat v hondertmael be
ter ware/ ewelijc sonder messe te sine/ dan dat ghi
den armen hē duecht doet versoemē ende dē prief
tere sijn deuocie beneēt/ die hi doer dat lange wach
ten verliessen moet Sijn onderlaten vallen daer
doer oech in groote dootsonden/ want si indē tauer
nen gaen ende tot anderen onbehoorlijchen plaet
sen/ diewyle datmen den dpenst gods doen soude/
dwelcke alclamen toecompt doer uwe traechteyt
Om dwelck ghi gheiaecht/ ghepinicht/ ende indē
doot gheuanghen sult worden dat es inde ewige
verdoemenesse Van desen woerden waren de rid
dere ende sijn vrouwe metdallē seer veruaert En
vraechden den heplighen man hoest daer met doē
soudē Doen sepe den heplighe man/ dat si drie

sondaghen vernolgende tot den armen kledē gae
souden ende hemlieden ghenade bidden van hen
voergenoemde mēdaet ende quaet Ende hemlie
den segghen dat si voertmeer deerste inder messen
sijn souden Daerop biechten si hen teghen den hei
lighen man/die hen ter penitencien sette dat si hen
seluen van dien scucken straffen souden ende hen
leuen beteren Des de riddere ende de vrouwe god
loefden ende dancten dat hi hen doir soedanighen
vūsoē hen mēdaet te kennen ghegeuen hadde en
verthoont Ende ich segge oock dat si daerna alre
deerste inder kercken waren ende een seer heplich
leuen ledden Desghelijche seide oock de heplighe
mā den priester sijn vūsoen/ende dat mē god meer
vreesen soude/dan der werelt Daer om es dit een
goet exempel/dat ghi gheen ander lieden/doer v
traichet/de messe oft andere duerden en sult doe
versoemen Maer hen ende v seluen daer toe voe
ghen ende scicken also vele alre moghelijck es

En ander exempel willpck v segghen ter sel
uer materien dienende/van eender vrouwe
die wel tuerde deel des daechs behoefde/om haer
te cleeden ende te ehieren Welcke vrouwe wat ver
achtich vander kercken woēde Mits den welckē
de priester en sine oēderlācē dēt wils met tē diēst toe
uē moestē diwelc hē seer verdrietelijc was So ghe
huerdet op enē sōdach d; si lāck toefde en veel liedē
inder kercken wachten moesten de welke seiden
tot malch. d. r. c. Si en sal haer desē dach n; genoet